

Козирєва В.П., к.ю.н., доцент,
Кравчук М.І., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПИТАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН

Приділена науці господарського права істотна увага обумовлена тим феноменом, який дозволив їй не загубитись у коловороті соціально-правових ідей і теорій бурхливого ХХ ст. та зберегти свої провідні позиції у ХХІ ст. Усі юридичні науки характеризуються, зазвичай, власними предметом і методом правового регулювання, натомість, у випадку з господарським правом продовжує існувати одна із «застарілих» проблем стосовно визнання його справді самостійною галуззю. Теоретичним підґрунтям для більшості опонентів господарського права була й донині лишається думка про те, що відмежування самостійних галузей права допустиме лише за наявності незалежних предмета й методу в «чистому» вигляді. Проте, на наше переконання, абсолютне виділення галузі права є нездійсненним і з цим свого часу був змушений погодитися навіть найзапекліший противник господарського права Йоффе О.С. [1]. До того ж, слід зважати на доречність та обґрунтованість потреб у висвітлених пропозиціях учених, які, по суті, нічим не виправдовуються. Галузь права необхідна не стільки для науки, скільки для сприяння повнішому й ефективнішому забезпеченню практичних потреб суспільства загалом і людини, зокрема, у використанні право регулятивного арсеналу способів.

Всього нараховують чотири тривіальні методи правового регулювання у господарюванні – автономних рішень, владних приписів, координації та рекомендацій. Застосування тих чи інших з-поміж них залежить від кола суб'єктів, відносини між якими досліджуються. Методи концептуально базуються на двох типах правового регулювання: загальнодозвільному, за яким діють підприємства і громадяни-підприємці, та загальнозобов'язуючому, що стосується, переважно, органів державного управління та власників майна щодо підпорядкованих їм суб'єктів господарювання. Усталеним формулюванням першого типу прийнято вважати скорочення «дозволено все, що не заборонено законом», а другого – «дозволено лише те, що прямо передбачено законом». Методи стосуються тільки господарсько-правових норм, забезпечують єдність правового регулювання господарських відносин, гарантуються у передбачених випадках засобами державного примусу та є критерієм визначення господарського права як галузі права. Відтак, не випадково «метод» нарівні з «предметом» правового регулювання відносять до

кваліфікуючих ознак поділу системи права на галузі, оскільки саме за ними останні розрізняють між собою. На основі вищевказаних наукових категорій та залежно від тематичного спрямування формуються специфічні правовідносини, що фундаментально містять особливий суб'єктний склад (згідно ст. 2 ГК України, це споживачі, органи державної влади та місцевого самоврядування, наділені господарською компетенцією, а також громадяни, громадські й інші організації [2, с. 4]); об'єкт розгляду; зміст, утілений, перш за все, у правах та обов'язках (повноваженнях) фігуруючих сторін, а також утворюють причинно-наслідковий зв'язок між діями / бездіяльністю (діяннями) учасників і кінцевим результатом.

На підтвердження важливості вивчення обраної проблематики додамо також, що в контексті виконання положень Угоди про асоціацію України з ЄС поширилися здебільшого економічні (замість імперативних) методи впливу держави на господарські відносини, що виявило низку слабких місць не лише в системі господарського законодавства, а й серед системи теоретичних поглядів на засоби здійснення державного впливу на економіку. Адміністративні методи регулювання («ручне керування») здійснювалися шляхом ухвалення спеціальних законів або постанов Кабінету Міністрів України й донедавна застосовувалися в окремих галузях економіки: нафтогазовому комплексі, електроенергетиці, вугільній та металургійній промисловостях, сферах транспорту і зв'язку. Ситуація з гіпертрофованою компетенцією в галузі регулювання економіки стримувала розвиток ринкових відносин в зображених галузях, а також сприяла всілякому роду зловживанням з боку посадових осіб різного рангу та суцільній змові суб'єктів господарювання з метою контролювання ринків і тим самим позбавляла щонайменших стимулів для раціонального господарювання, залучення іноземних інвестицій, впровадження інновацій тощо [3, с. 35-36]. Нині визначна роль належить підприємству – напрямку господарської діяльності, превалюючою ознакою якого є комерційність (отримання прибутку), хоча, функціонування багатьох господарюючих суб'єктів націлене й на вирішення соціальних завдань.

Таким чином, правове регулювання господарської діяльності в Україні відображає, як і в більшості країн Європи, прагнення до створення оптимальної її моделі з урахуванням вже використовуваних у цивілізованому світі підходів до регулювання економічних, соціальних та політичних реалій українського суспільства, що і сприятиме, власне, підйому економіки України, адже господарські й підприємницькі відносини, врегульовані за участю господарюючих суб'єктів, охоплюють достатньо різноманітні широкі сфери та галузі економічного і соціального розвитку.

Література

1. Прилуцький Р.Б. Цінність, перевірена часом: господарському праву сто років / Р.Б. Прилуцький // «Юридична наука». – 2011. – С. 93, 98.
2. Господарський кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 9 січ. 2018 р.: (ОФІЦ. ТЕКСТ). – К.: ФОП ПАЛИВОДА А.В., 2018. – 208 с.
3. Ілларіонов О.Ю. Організаційно-господарські правовідносини в контексті виконання положень Угоди про асоціацію з Європейським Союзом / О.Ю. Ілларіонов // «Юридичний Бюлетень». – 2016. – С. 34–43.

УДК 346.1 (043.2)

Козирєва В.П., к.ю.н., доцент,
Куц П.Р., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА БАНКРУТСТВА АВІАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розвиток ринково-економічних відносин зумовив виникненню внутрішніх економічних чинників, вплив яких негативно позначився на діяльності господарюючих суб'єктів. Найприйнятнішим для держави шляхом вирішення проблеми фінансово неспроможних підприємств стало визнання в судовому порядку господарюючих суб'єктів банкрутами, неспроможних своєчасно виконати свої зобов'язання перед контрагентами або державою. Тобто було створено спеціальний механізм – інститут неспроможності (банкрутства) [2, с. 54].

Авіаційне підприємство – це підприємство, що здійснює приймання і відправлення повітряних суден, пасажирів, багажу, вантажів і пошти, обслуговування польотів повітряних суден і екіпажів, яке має для цього аеродром, наземні споруди, а також необхідну структуру, обладнання, авіаційний персонал та інших працівників. Розгляд справи про банкрутство такого особливого суб'єкта, як авіаційне підприємство вимагає особливого підходу в силу того, що такі підприємства є стратегічно важливими в сучасній економіці. Порушення провадження у справі про банкрутство є особливо важливим, а тому повинно бути розважливим, оскільки при прийнятті такого рішення можуть порушуватись інтереси держави у авіаційній галузі та в цілому [3, с. 653].

У юридичній літературі питання значення термінів «неплатоспроможність» та «банкрутство» завжди є дискусійними. Ці терміни у багатьох державах уживаються у різних значеннях. Стосовно українського законодавства, то відповідно до ст. 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» поняття «неплатоспроможність» означає неспроможність боржника